

SSP-NOTAT NR. 4
2. SEPTEMBER 2019

Hva vet vi om alder og produktivitet i arbeidslivet?

En forskningsbasert kunnskapsoversikt

Linda Hauge og Bjørn Halvorsen

seniorpolitikk.no

To viktige NOUer

Produktivitetskommissjonen

NOU 2016: 3

Sitat:

«En annen årsak til at bedrifter kan være mer forsiktige med å ansette eldre arbeidstakere, er at de ofte er mindre produktive enn yngre personer.»

«Mens produktiviteten normalt avtar når man når en viss alder, fortsetter lønnen ofte å øke gjennom hele yrkeskarrieren.»

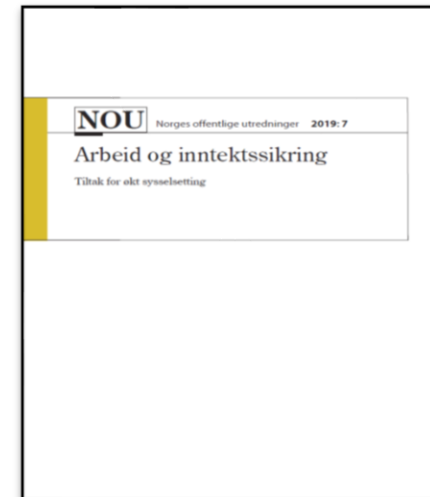
Syssettings(ekspert)utvalget

NOU 2019:7

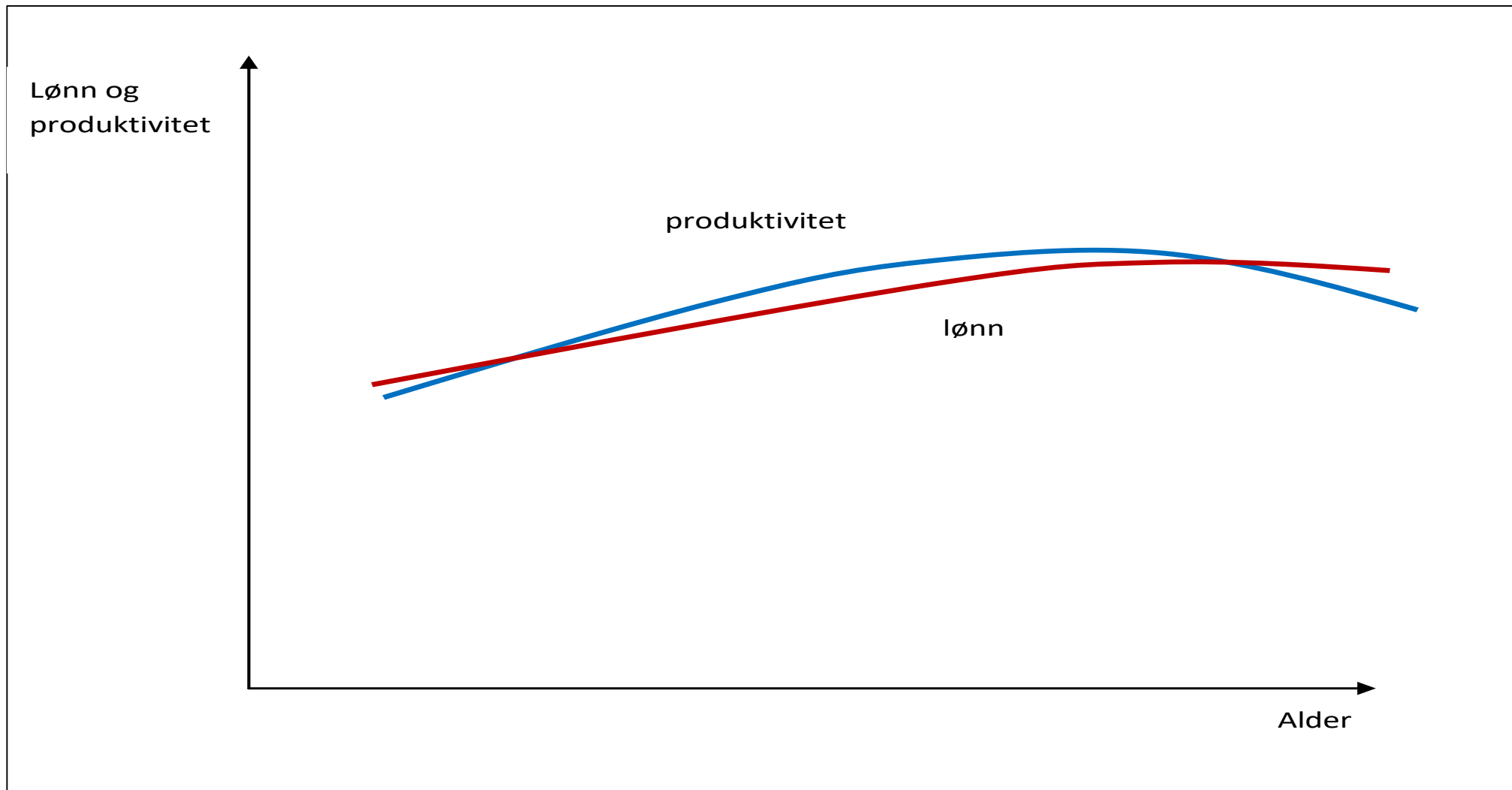
Sitat:

«Lønnen stiger gjerne opp til en viss alder, slik at eldre arbeidstakere ofte er bedre betalt enn yngre arbeidstakere.»

På den annen side vil arbeidsproduktiviteten til arbeidstakere før eller senere falle på grunn av aldring.»

Lazears hypotese

Hvordan måle arbeidsproduktivitet - og utvikling av denne med alderen?

- Arbeidsproduktivitet = i prinsippet arbeidsinnsatsens betydning for produksjonsresultatet
- Vanskelig å måle
 - Komplekse produksjonsprosesser
 - Individuell produktivitet vs gruppens produktivitet
 - Hva skyldes alder og hva skyldes andre endringer
- «Objektive» og «subjektive» indikatorer
- Resultatene er ikke entydige – men en tendens til at subjektive indikatorer viser sterkere sammenheng
- Arbeidsevne vs arbeidsprestasjoner

Tre norske kunnskapsoversikter

❖ Partssammensatt utvalgsrapport til ASD 2016

«Hovedfunn i forskningen til nå er at det over det normale yrkesforløpet er ingen, eller bare en svak sammenheng mellom alder og arbeidsprestasjoner om man ser på gjennomsnittlige tall.»

❖ Artikkel av Per Erik Solem 2017

Artikkelen viser at det kan være store variasjoner i arbeidsprestasjoner og alder, avhengig av yrke, ledelse, og arbeidsmiljø.

Gjennomgangen peker på behovet for å angripe stereotyper om eldre og aldring, og om aldringens betydning for arbeidsprestasjoner.

❖ Rapport fra Oslo Economics 2018

«Til tross for metodiske utfordringer indikerer forskningen at det er en viss negativ sammenheng mellom alder og produktivitet.»

Forskning publisert i nyere tid tyder imidlertid på at denne sammenhengen har blitt svakere.»

Aldring og arbeidsprestasjoner

A line drawing illustration showing three people sitting around a table, engaged in a discussion or work activity. One person is pointing at a document on the table. The setting appears to be an office or meeting room.

Norsk og internasjonal forskning viser at eldre kan utgjøre en betydelig ressurs i arbeidslivet. Stereotype forventninger om nedsatt arbeidsevne og produktivitet kan i seg selv begrense eldres prestasjoner og deltakelse i arbeidslivet.

TEKST
Per Erik Solem

PUBLISERT 3. januar 2017

ETTER MANGE TIÅR med nedgang i sysselsettingen blant eldre ble det mot slutten av 1990-tallet en økende oppmerksomhet om behovet for at eldre fortsetter lenger i arbeidslivet. Behovet for den eldre arbeidskraften kom til uttrykk gjennom IA-avtalen, som ble inngått første gang i 2001, og i pensjonskommisjonen, som ble utnevnt i 2001, og som leverte sin innstilling tre år senere (NOU 2004:1). Fra 2011 resulterte dette i pensjonsreformen, som har bidratt til økt sysselsetting blant eldre. Spesielt ser det ut til at yrkesaktive med lav utdanning og manuelle jobber står lenger i arbeid enn før

PSYKOL OGI

A photograph of an elderly woman with short grey hair, smiling warmly. She is sitting at a desk with papers and a laptop, looking towards the camera. The background is slightly blurred, showing what appears to be an office or meeting environment.

Aldringens betydning for helse, arbeidskapasitet og arbeidsprestasjoner

Rapport utarbeidet og utgitt av Per Erik Solem, 2018

Noen utvalgte nordiske studier

❖ **Vegard Skirbekk (2008)**

Age and productivity potential samt Age and productivity capacity

❖ **Davieri and Maliranta (2007)**

Age, seniority and labour costs: Lessons from the Finnish IT-revolution

❖ **Jørgensen,, Lagerseth-Olsen, Holtermann, Korshøy m.fl. (2016)**

Objektivt målte fysiske arbeidskomponenter blant medarbejdere inden rengøring, industri, og transport

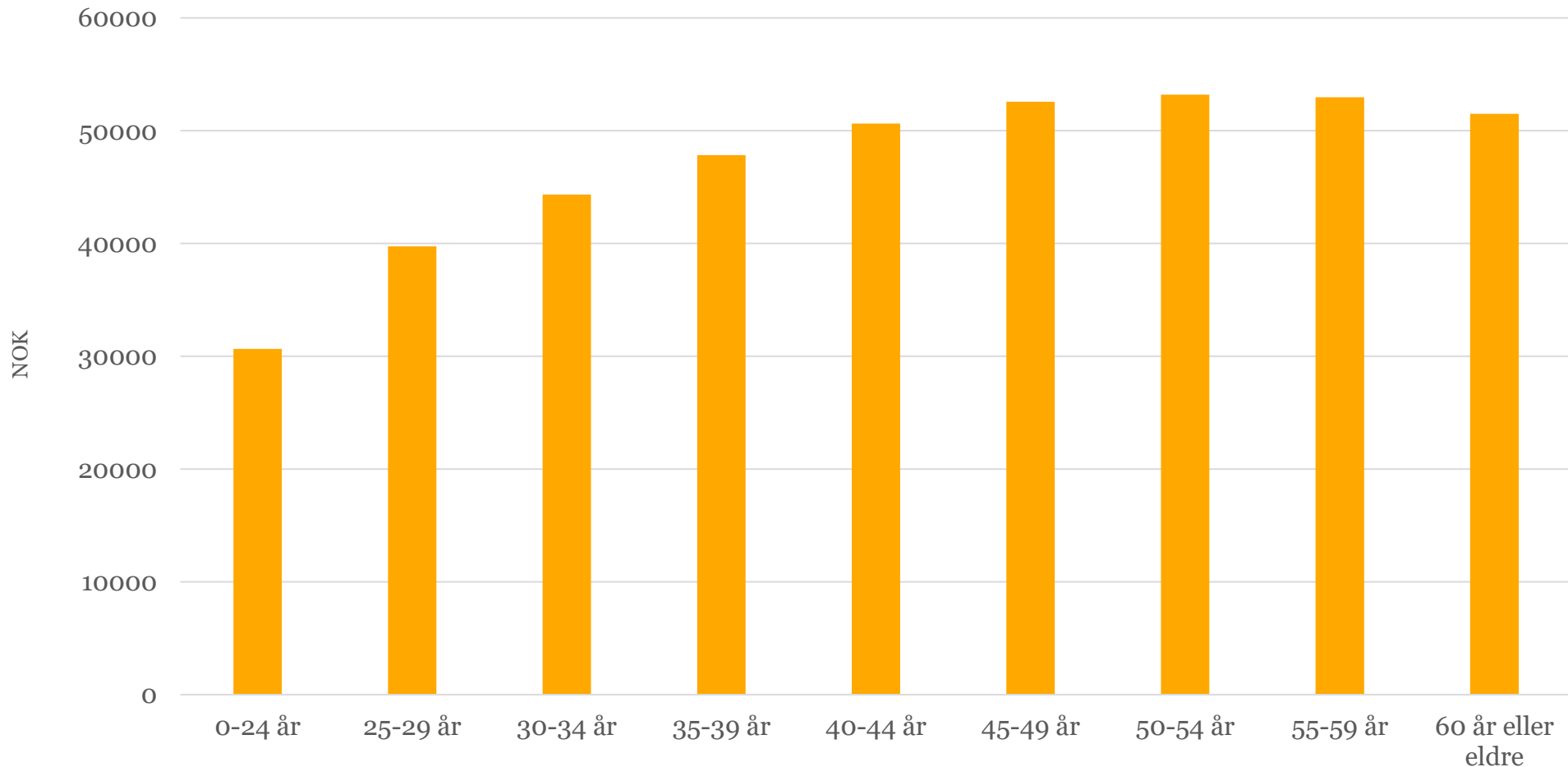
❖ **Josefine Andersson (2019)**

Attityder til produktivitet og anstillningskostnad over livscyclen.

Vad seger arbetsgivarna?

Lønnsutviklingen stagnerer rundt 50 års alder

Gjennomsnittlig månedslønn, 2019. Kilde: SSB

Noen utvalgte andre internasjonale studier

❖ **Ng and Feldman (2008) og (2013) bl.a.:**

The age and ten dimensions of job performance

How do within-person changes due to ageing effect of job performance?

❖ **Conen, van Dalen and Henkens (2012)**

Ageing and employers' perceptions of labour cost and productivity.

A survey among European employers

❖ **Mahlberg, Freund, Cuaresma, Pskawetz (2013)**

Ageing, productivity and wages in Austria

❖ **Børsh-Supan and Weiss (2016)**

Productivity and wage: Evidence from work teams at the assembly line

Våre konklusjoner

- Det er lite empirisk dekning for i en generell hypotese om avtakende arbeidsproduktivitet og stigende lønnskostnader med alderen
- Det er imidlertid en del oppfatninger om slike sammenhenger
- Det er store variasjoner mellom individer og mellom yrker og jobber
- Kompetanse er avgjørende

